

ERDÉLYI MAGYARÁG

Felolós szerkesztő:

Zágoni Dezső

Független politikai napilap, megjelenik minden reggel.
Szerkeszt. órák: délut. 6-11 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea (Nagyvárad), A. Iancu (Kecskuth-u.) 10. Telefon: 380.

Ara 1 lej

II. évfolyam 213 sz.

Szerda

1933 Augusztus 2

„Meg kell szokni a világnak Németországot” — mondta Neurath, de a világ nem szokja meg

Szeptemberben tárgyalják a Reichstag felgyújtásának perét

A bolgár „merénylők” ügyében a védő rájött, hogy a három vádlott közül csak kettő él, a harmadik meghalt a börtönben. -- Karfelemeléssel kötelesek üdvözölni a diákok a tanárt. -- Géprombolások Németországban

Mit keres Brandsch Németországban?

„Meg kell szokni a világnak a mai Németországot” — mondotta legutóbb Neurath, de el kell ismerni, hogy ez a megszokás napról-napra nehezebbé válik. Nem lehet egykönnyen napirendre térni Hitlerék uralma felett, nem lehet tudomásul venni azt a sok rémséget, ami még ma is kívánság. Nem lehet tudomásul venni az internálótáborokat, a sajtó elhallgattatását, a zsidókállnadó üldözését, a „szökésben levő” foglyok lelövését. Anglia, Amerika, Franciaország fokozott figyelemmel kísérik a német beleményeket és Hitlerék nem sok járnak néznek elébe.

Az egyik cinkost állítólag meggyilkolták

Berlin, július 31.

A német parlament „felgyújtásának” a „bünperét” most már feltétlenül megtartják Berlinben. Az összes világlapok megírták ugyan, hogy a Reichstagot Göring és társai gyújtották fel, de azért Hitlerék megrendezik a nagy cirkuszt. Ötszöri elhalasztás után szeptember első felében feltétlenül megtartják a bünperi tárgyalást.

A berlini tárgyalással egyidőben Párisban ellentárgyalás lesz, melyet a német emigránsok tartanak, hogy bebizonyítsák Hitlerék vádjainak tarthatatlanságát.

A külföld máskülönb is élénken érdeklődik Von der Lühbe és társainak sorsa felett. A „Manchester Guardian” például azt a meglepő hírt közli, hogy a Reichstag felgyújtásával vádolt Taneff, aki a berlini Moabit-börtön foglya — valószínűleg már nincs az élők sorában. Decsev bolgár ügyvéd, ki a három bolgár védelmet elvállalta, a Moabitból megkapta a Popoff és Dimitroff aláírt meghatalmazását, de Tanefftől nem érkezett válasz. A soros ügyész helyettese a kérdezősködésre azt felelte, hogy Taneff öngyilkossági kísérletet követett el. Lehetséges, — írja a lap — Taneffet cellájában meggyilkolták.

MEGREND SZABÁLYOZZAK AZ IFJUSÁGOT

Berlin, július 31.

A württembergi kormány elrendelte, hogy az összes hivatalokban a tanítványok üdvözléssel köszöntsék egymást és a feleket. Most az iskolákban is bevezetik a náci köszöntési módját: a kultuszminiszter rendeletet adott ki, amely szerint a tanulók így tartoznak üdvözölni tanítóikat és a tanár személyzet ugyanacsak Hitler karlendítéssel köteles az üdvözlést fogadni.

Baldin von Schirach az ifjúsági szervezetek országos elnöke egyébként szigorú napiparancsban elrendelte, hogy az ifjúsági szervezetek tagjai nem léphetnek be semmilyen vallási egyesületbe.

Az érdekes döntés indokolása szerint összeférhetetlen az, hogy a hitlerista ifjak vallási egyetemen tagjává váljanak.

Berlin, július 31.

Nagyon jellemző a németországi helyzetre az a hír is, hogy a német kormány elhatározta, hogy a dohánygyárakban korlátozza a gépek használatát.

zetre az a hír is, hogy a német kormány elhatározta, hogy a dohánygyárakban korlátozza a gépek használatát.

Erre vonatkozóan törvényt is alkottak. Bár a kormánynak bizonyos aggodalmak voltak a szabad gazdálkodásba való ilyforma beavatkozás miatt mégis elhatározta magát erre a lépésre, mivel mindenáron segíteni kívánt a munkanélkülieken. A németországi dohánygyárakban az utóbbi időben új gépek beállítása miatt rengeteg munkást bocsátottak el és újabb elbocsátásokra lehetett számítani. A birodalmi kormány a gépek használatának korlátozását egyelőre átmeneti intézkedésnek tekinti. A rendelet különben megtiltja új gépek felállítását és új gépek üzembehelyezését, amelyek eddig szüneteltek. Hitlerék ezzel a középkori géprombolás utódjaivá váltak.

Brandsch Rudolf Berlinben

Berlin, július 31.

Brandsch Rudolf megérkezett a német fővárosba, hogy megkezdje a német-román kereskedelmi tárgyalásokat. Brandschot Berlinben szívélyesen fogadták, de a német sajtó egyöntetűen megállapítja, hogy a beindítandó tárgyalások nem sok sikerrel kecsegtetnek. Az ok az, hogy Románia francia befolyás alatt mindig visszautasította a preferenciális szerződéseket.

„Ne legyen istened az arany” — mondta Roosevelt

Gazdasági tizparancsolat

Washington, jul. 31.

Roosevelt elnök nyilvánosságra hozta gazdasági tizparancsolatát, mely a következőképen hangzik:

1. Addig nyújtózkodjál, meddig a takaród ér.
2. Ne vesztisd el önbizalmadat.
3. Ne legyen mammon az istened, de ne feledkezzél meg a pénzrendszeréről.
4. Ha elérted az árszínvonalat, ne feledd el, hogy a boldogulás utjának második szakasza a pénzügyezés.
5. Az arany ne legyen istened hanem a

szolgád.

6. Óvd meg szeretett népedet a munkanélküliségtől.

7. Ne feledkezzél meg iparod helyes irányításáról, fejlesztéséről, erősítéséről, racionalizálásáról.

8. Ne türd az inséget a bőségben.

9. Ne engedd magadat gazdasági tanoktól elcsábítani.

10. Ne tedd problémáidat túlságosan egyszerűvé se túlságosan bonyolulttá.

Holnap kezdődik a 60 nyereményes új tombola!

Mai nap

Lesz-e infláció?

Igy teszem fel a kérdést és nem emigy: „Lehet-e infláció?” Az utóbbira természetesen a felelet: „Lehet”. Az előbbire azonban már hosszadalmasabban válaszolhatok.

Mindenesetre óriási meglepetést keltett az Indreptarea cikke, amelyben egész nyíltan arról ír, hogy Madgearu az őszre inflációt gondol bevezetni. Amilyen óriási volt a meglepetés, épp olyan természetes az, hogy az Indreptarea cikket ne fogadjuk el száz százalékkal olyannak, mint amely a legbiztosabb információ alapján íródott.

Nem ez a hely és nem ilyen szűkre szabott terület arra, hogy állást foglaljunk; legyen-e infláció, vagy nem, azonban egészen bizonyos, hogy nem zörög a levél, ha nem fújja a szél. Az infláció eljövételét a pénztelenség szükségesszerűsége parancsolja, azonban már eleve és pontos inőre megjósolni ezt az eljövételt, bizonyos foku naivitás mellett lehet csak. Mert:

1. Ha már a kormány inflációt akar csinálni, nem mondja meg, hogy mikor teszi azt meg.

2. Előbb mindenestre igyekeznek a fizetési tisztviselői részére olyan fizetést biztosítani, amely mellett — ha nem is nagyszerű — de emberi megélhetés valószínű. Jelen esetben azonban nem látunk ilyen kormányintézkedést.

3. Azok, akiknek készpénzkészletük van, infláció esetén igyekeznek megszabadulni mindennemű pénzüktől, tehát ingatlanokat vásárolnának, szóval a forgalomba pénzt dobának bele. Ezt se igen észleljük.

És bár az említett három pont közül egyik sincs még meg, mégis bejósolhatjuk az inflációt. Ennek egyszerű oka az, hogy a pénz, mint ropogós pénzjegy kevés van. Ez a pénzmennyiség nem elég az árucserle-bonyolítására. Lesz tehát infláció, de hogy mikor, azonban azt nem mondhatja meg egy lap sem. Még az Indreptarea sem.

MacDonald visszavonul

Valami mélységes szomorúság rejlik abban a kis hírből, amelyet világra röptetett a táviró: MacDonald hazamegy skóciai falujába és visszavonul a politikától. A vasember, a volt dokkmunkás, a későbbi acélidegzetű munkásmiszterelnök, — otthagyja a miniszterelnökségi palotát és pihenni vágyik. És feledni. Elfelejtetni mindazt a sok harcot, amit végigharcolt, és nem gondolni arra a rengeteg kudarcra, ami hosszú miniszterelnöksége idején érte.

Milyen furcsa is ennek az angol miniszterelnöknek az élete. Mint szegény munkás felküzdte magát pártja élére. Angliában mindenki csodálattal néz rá. Pártját uralomra viszi, aztán amikor azt látja, hogy pártja radikálizmusa, hazája kárára van, széttepi a pártját és a kisebbik résszel továbbra is megmarad a kormányon. Becsületes szándékkal tette, ahogy azt is, amikor Amerikába ment Hooverrel tárgyalni az angol font érdekében. Egyik sem sikerült. Munkás barátai árulónak tartották, Amerika kinevette. MacDonald tovább hitt az eszmében. Rómába ment, hogy a másik munkással, a volt kömüvessel alkosszon. A békeszerződések revízióját akarta keresztülvinni. Ez is becsületes szándék volt, ez se sikerült. Ahogy a világgazdasági konferencia összehívásával is a becsületes szándék vezette az angol miniszterelnököt.

Nem sikerült neki semmi s most csalóva, bizonyos szomorúsággal, levonva a konzekvenciákat — félreáll.

Csak sajnálni, de becsülni lehet MacDonaldot ezért és oda kellene állítani a miniszterelnökök elé példának. A miniszterelnökök elé, akik még annyit sem csináltak, mint MacDonald és még sem akarnak visszavonulni.

Templomfosztogató lett egy tönkrement pesti kereskedő

Balatonfüred, júl. 31. A balatonfüredi csendőrség tegnap őrizetbe vette Vas János Jenőt egy tönkrement budapesti kereskedőt, akit különböző templomok kifosztásával vádolnak. Az utóbbi időben a dunántúli csendőrsökhöz jelentés érkezett hogy több templomot kifosztottak, értékes kegyzsereket raboltak el, feltörték a perselyeiket és azok tartalmát kiürítették.

Néhány nappal ezelőtt a balatonfüredi csendőrség figyelni kezdte a fürdőhely határában levő csőszkunyhó lakóját. A csendőrök házkutatást tartottak a csőszkunyhóban, ahol több templomi kegyzserezt találtak. Ezután előállították a csendőrségre a kunyhó lakóját, Vas János Jenőt, aki rövid ki-

hallgatás után bevallotta, hogy ő volt a dunántúli templomok fosztogatója.

A csendőri nyomozás rövidesen megállapította azt is, hogy Vas követte el a balatonfüredi izrelita imaházban történt betörést is.

A templomfosztogató budapesti kereskedőt a veszprémi ügyészségnek adták át és itt letartóztatták.

**Petrolgázfűzőgépek
Alpaca evőeszközök
Háztartási cikkek
Épület és bútorgyártásokról**
kérje a legújabb árjegyzéket.
Stern József vaskereskedő
Oradea Nagypiac-tér 2

Hitleréknél még sportolni is veszélyes

Motorkerékpárverseny Berlinben 3 halott, 18 sebesült

Berlin, július 31. Vasárnap folyt le Berlinben a motorkerékpárverseny amely halálos végű szerencsétlenséggel végződött. Az egyik verseny-számban Herzogen volt kölni és Reimhörer wienfeldi motorosok a cél előtt egy vonalban haladtak száz kilométeres sebességgel. Herzogen kézzel akarta elhárítani a másik versenyző gépét és közben a két kerékpár össze-

szeültözött. Herzogen motorkerékpárja a Stadion belseje felé repült, míg Reimhörer a motorkerékpárjával feldöntötte a korlátot és a közönség soraiba zuhant.

A katasztrófának három halott és 18 sebesült áldozata volt.

A versenyt a szerencsétlenség után azonnal beszüntették.

-- Állati sorban éltek a munkások -- mondta egy volt miniszter a grivitai per tárgyalásán

Bukarest július 31. A grivitai per tegnapi tárgyalásán Perieteanu volt közlekedésügyi miniszter kihallgatására került a sor. Perieteanu elmondta, hogy minisztersége idején egy munkásküldöttség kereste fel azzal a kéréssel, hogy személyesen győződjön meg a műhelyekben uralkodó állapotokról. Ő akkor meg is látogatta a műhelyeket s mindenkor borzalommal telve fog visszagondolni mindarra, amit ott látott. Mélységesen megrendülve látta a szerencsétlen vasolvasztó munkások állati küzdelmét és azt a sok igazság talánságot, amely a munkásságot éri. Így például a munkások csak 80 éves korukban

érték el a nyugdíjjogosultságot. Megdöbbenne állapította meg, hogy a munkások annyi pihenőt sem kaptak, mint amennyit a szervezetük minimálisan megkívánt volna. Ilyen körülmények között a kimerült munkások körében természetesen elégedetlenség uralkodott és előrelátható volt, hogy a zavargások előbb-utóbb ki fognak törni.

Kérje mindenütt a
GOLF borotva-pengőt!
(az acélipar legtekélyesebb alkotása)
és öröme lesz a borotválkozásban.
Minden szaktüzlemben kapható!

Kivetette a Körös egy 14 éves gyerek holttestét Nagyváradon

Nagyvárad, július 29. Tegnap estefelé egy ismeretlen 14 év körüli fiú holttestét vetette ki a Körös a Szilvás környékén. Rövid kutatás után ruháit is megtalálták az egyik bokorban el-

rejtve. A ruhában azonban semmiféle írást nem találtak, sem hozzátartozói eddig nem jelentkeztek és így kilétét mindeddig nem sikerült megállapítani.

Felkészült a rendőrség ország szerle az augusztus elsejére

Nagyvárad, július 31. Ma augusztus elsején, a „vörös napra” való tekintettel a rendőrség ugynevezett „riadókészültségben” lesz. Anúnt már közzöltük, Nagyváradon ezúttal elmaradtak a szokásos „preventív” letartóztatások, amint azonban értesültünk,

Váradszólóson hat kommunista vezetőt tartóztatott le a csendőrség. és preventív őrizetbevételek voltak Bihar-megyében más nagyobb vidéki centrumokban is.

Bukarest, július 31. A rendőrség értesülése szerint augusztus elsejére úgy Bukarestben, mint az egész ország területén a főbb ipari centrumokban a kommunisták nagyarányú tüntetéseket készítettek elő. Tegnap az ukarosti rendőrség és a sziguranca vezérigazgatóságán értekezletet tartottak melynek folyamán megbeszéltek a messzemenő intézkedéseket fogantatottak mindennemű tüntetés elfojtására.

KÉT LEÁNY HARCA

Regény az életből

6

— Mert hej, én nem tudom megbírálui Mostanában semmit sem tartok szépnek, ami fiatal. Ifjúság... Ifjúság... éveim tragédiája. De te... az más! Ezért fordulok hozzád. Természetesen a te ítéleted sem lesz egészen helytálló. Miután oly sokáig éltél Argentínában, neked az öt év előtti szépség az ideáloed, de minden esetre modernebb vagy, mint én. Csinos a leány, igen? Vonzza a férfiakat!

— Azt hiszem igen... De miért érdekel ez a hölgy?

— Barátom, te tévedsz. Lehet, hogy érdekel a hölgy, de sokkal jobban érdekel a kalapja.

Rábámultam, de Poirot teljesen komolynak látszott.

Felém bólintott.

— Igen Hastings, erről a kalapról van szó — és felém tartotta. — Nos, látod-e érdeklődésem okát.

— Szép kalap — mondtam megzavarodva — de egészen mindennapi. Nagyon sok leánynak van ilyen kalapja.

— Ilyen nincs.

Még közelebből néztem meg.

— Látod-e már, Hastings? — unszolt Poirot.

— Teljesen disz nélküli filckalap, jó alaku...

— Nem arra kértelek, hogy leírást adj erről a kalapról. Szóval nem látsz. Szinte hihetetlen, szegény Hastingson, hogy valaha is látni fogsz. Ujból csak csodálkozni tudok ezen! De hát nézd meg kedves öreg csacsim, nem is szükséges, hogy működésbe hozzad a szürke agysejteket... a szemeid is megteszik. Nézzed, nézzed...

Végre aztán megláttam, hogy mire akarja föl hívni a figyelmemet. A lassan körben járó kalap az ujján forgott s ez ujját most keresztülbújt egy lyukon, mely a kalap szélén volt. Mikor látta, hogy rájöttem, amire céloz, kihúzta ujját a lyukból s felém nyújtotta a kalapot. Rendes, kicsiny lyuk volt, egészen kerek és nem tudtam elképzelni, hogy mi célja lehet, ha ugyan egyáltalán volt valami célja.

— Észrevetted, hogy rándult vissza Mademoiselle Nick, mikor egy méh repült el mellette? Méh a nőikalapban... lyuk a kalapban.

— De ezt lyukat nem csinálhatta méh.

— Teljesen így van, Hastings! Micsoda éleslátás! Valóban nem csinálhatta. Egy golyó azonban csinálhatta, mon cher!

— Golyó?

— Oh igen, egy ilyen golyó!

Felém nyújtotta a kezét és tenyerében ott feküdt a kis ólomdarab.

Fáradt pisztolygolyó és akkor csapódott a terrasra, mialatt beszélgettünk... Igen, fáradt golyó!

— Azt képzeled?...

— Azt képelem, hogy egy hüvelyknyi különbség s ez a lyuk nem a kalapban, hanem a fejben volna... Most már látod, hogy miért érdeklődöm! Igazad volt, barátom, amikor azt mondtad, hogy ne használjam ezt a szót, „lehetetlen”. Igen, emberek vagyunk! Ah! De nagy hibát követett el ez a majdnem-gyilkos, hogy akkor lő az áldozatára, amikor ez Hercule Poirot mellett van! Ránézve ez igazán balszerencse... Most már tudod, hogy miért kell érintkezésbe jönnünk a Mademoisellevel! Három nap alatt háromszor menekült meg a halál torkából, így mondta... Gyorsan kell hát cselekednünk, Hastings. A veszély itt van közvetlen közel.

II. FEJEZET.

— Poirot — mondtam — gondolkodtam.

— Igen hasznos gyakorlat, barátom, csak folttassad.

(Folyt. köv.)

Adóemelés — a Munkakamarák javára

Emelte az állam az utadót és az egyenesadót

Bukarest, július 31.

A munkakamarák megalakításának és fenntartásának költségeire a pénzügyminisztérium bizonyos százaléknál adó felemelését rendelte el. Annak ellenére, hogy az adóemelés az egyenesadóra vonatkozólag április elsejei hatállyal szavazták meg, a pénzügyigazgatóságokat csak a mai napon értesítették arról, hogy a személyzeti adó három tized százalékkal szaporodik. z z

Személyzeti adók után ugyanis eddig ugyanígy csak háromtized százaléknál utadót fizettek, ezt azonban július elsejével felemelték hattized százalékra. Az egyenes állami adónál ugyanígy emelés történt azzal a

különbséggel, hogy ezt az adónemet az új év kezdetétől, tehát április elsejétől visszamenőleg emeli a miniszteri rendelkezés.

A leirat megemlíti, hogy az adóhivataltok minden hónap elstjével kötelesek leszámolni a munkakamaráknak és azoknak a hónap folyamán összegyűlt adót kiutalni. — A leszámoláshoz természetesen szükséges lesz az, hogy a munkakamarák is ugyiszólván ellenőrző elemei legyenek az adóhivatloknak s miután jövedelmük tetemes részét az innen befolyt összegek fogják képezni, a munkakamarák lesznek azok, amelyek ennek a két adónemnek, amelynek jövedelmrészesei fozott behajtását sürgetik.

SPORT

Mi történt vasárnap a sportvilágban

FUTBALL

Nagyvárad: NAC—Törökves 2:1. A mérkőzés állandó Törökves fölényben volt s ha a piros-feketéknek egy kis szerencséjük van, gólokkal nyerik a mérkőzést. A Törökveslatszik csak a NAC ellen tud játszani. Kár, hogy ma nicsen benne Nemzeti Bajnokságban.

Temesvár: Ripensia—Wacker (Becs) 4:3. Kemény mérkőzés, váltakozó játék, de győzött a nagyobb tudás. Durva játék. A bíró 3—3 embert állított ki a csapatokból.

Bukarest: Juvencus—TMTE 1:0. Ezzel

a vereségével a temesvári munkáscsapat is kiesett a Nemzeti Bajnokságból. Kár. Sokkal rosszabb csapatok maradnak benn.

TENNISZ

Páris: A Davis Cup az angoloké. Pénteken Perry verte Cochet, Austin verte Merlint. 2:0. Szombaton a francia Borotra—Brugnon pár legyőzte a Hughes—Lee kettőt 2:1. Vasárnap Cochet nagynehezen 5 szettben győzött Austin ellen 2:2, de Perry biztosan verte Merlint s így 3:2 arányban az angolok győztek.

Megóvta elvesztett mérkőzését a Tricolor

Bírói tévedésért hiába óv egy csapat, mert ez nem ok arra, hogy a mérkőzést megsemmisítsék

Kolozsvár, július 31.

A múlt vasárnapon lezajlott nagybányai Tricolor—Soimii nemzeti bajnoki selejtező mérkőzést a nagybányaiak megóvták bírói tévedések címén. Azonban a központ aligha fogja tárgyalni az óvást, mert ezen a címen

a szabályok szerint óvának helye csak abban az esetben van, ha játékvezető kétséget kizáróan rosszindulatú volt. Ebben az esetben ez nem áll fenn, mert a szövetség delegáltja, aki a meccset végignézte, az elnökezőjét bizonyítja.

Nagyszabású sportünnepély Eledsen

A nagyváradai Törökves tornász-, futball- és atlétikai csapatát vesznek részt az ünnepségen

Az „Aelsdi Sport Club” agilis vezetősége rövid fennállása óta ezuttal másodizben rendezi meg sportünnepélyét, hogy bemutassa fejlődését úgy a futball, mint az atlétika terén. Sikerült lekötni a nagyváradai Törökves legjobb nevű tornászait, valamint annak futball és atlétikai csapatát.

Az ünnepély délután 5 órakor kezdődik változatos sportprogrammal, versenyekkel. Utána tánc reggig. Hideg és meleg buffet jégbehűtött italok, bográcsgulyás, flekken. Az ASC ideális helyen fekvő sporttérén a közönség minden kényelméről gondoskodik.

Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, amely az eledsi sportnappal kapcsolatban megnyilvánul, a nagyváradai Törökves vezetősége elhatározta, hogy a résztvenni óhajtok részére egy autokamiont indít, ha megfelelő számú jelentkező lesz. Az oda s vissza utazás díja 50 lej, tagoknak 40 lej. Jelentkezni lehet Dienes testvéreknél minden este

a Törökves tornatermében (Premontrei gimnázium épülete) vagy a Törökves klub háznagyánál. A jelentkezés határidő szerda délutánig van.

20 lapfej,

1—20 sorszámmal értékes nyereményhez juttatja az Erdélyi Magyarság olvasóit

Időjárás

Nyugat felől a szél gyengülése, a felhőzet csökkenése és újból erősödő napfény felmelegedés.

Az igazság előbb, utóbb, de mégis kiderül

A szilágysomlyói gimnáziumot továbbra is a Minorita rendnek ítélte oda a semmitőszék és a pápa

Az állam is, a görög katolikusok is konfiskálni akarták, de az igazság -- igazság

Szilágysomlyó, július 31.

Az imperium átvételekor, mint annyi más érték, a Minorita rend tulajdonában volt és vezetése alatt állott a szilágysomlyói rendi gimnázium rendi épületére is a román állam rátette a kezét. A felekezeti gimnázium megszűnt és amikor a rend tiltakozott az épület átvétel ellen, az elutasító indoklás az volt, hogy az épület annkaidején állami alapítvány volt, tehát jogosan veszi át a román állam jogelődjének, a magyar államnak épületeit. A közoktatásügyi kormányzat a jogából kiforgatott minoriták helyébe a görögkatolikus egyházat ültette és az erdélyi minorita rendet a hosszadalmas pereskedés útjára utalta. Előbb ugyan remény mutatkozott az lemérgesedett kérdés békés illikvidálására. A Minorita rend Aradon székülő főnöksége ugyanis annakidején hajlandónak látszott az épület átadására és hasonlóképeség nyilvánult meg a román állam részéről is az épület pénzbeli megváltására. Megtörtént az épület felértékelése, melynek során 9 és félmillióra becsülték fel a különböző intézmény hajlékát. Az erdélyi Minorita rend csak hogy megértő magatartásáról még eklatánsabban tanúságot tegyen, konciliáns nyilatkozatot tett. Miután a közoktatásügyi kormányzat is azonos kulturális érdekek céljaira óhajtja felhasználni az épületet, a rend késznek mutatkozott a becsérték feléről lemondani.

Az ilyenkor szokásos hosszadalmas tárgyalások természetesen a váltakozó politikai rezsimnek hangulatának befolyása alatt állanak és a jelenlegi pártkormányzat végleg elutasította az épület anyagi megváltását, mert szerinte a gimnázium alapítványa állami jellegű lévén, az jogerősen a román állam tulajdona. A rend most már elérkezettnek látta az időt arra, hogy jogait peres úton érvényesítse és a Tábla is a Minorita rend igaza mellett döntött, vagyis az állam jogosulatlanul birtokolja az épületet. — A táblai ítélet ellen a közoktatásügyi kormányzat felülvizsgálati kérelemmel élt a semmitőszékhez, amely most foglalkozott végső fokon a Minorita rend javainak megvédése érdekében nagyjelentőségű kérdéssel. A semmitőszék helyben hagyta a táblai ítéletet és az állam felülvizsgálati kérelmét elutasította kimondotta azt, hogy a gimnázium tulajdonjoga továbbra is az erdélyi Minorita rendé.

Vendéglőt nyitott Bécsben három volt huszártiszt

Bécs, július 31.

Pálffy Andor és Pálffy Pál egykori gazdag földbirtokosok Szunyogh Bandi, huszárkapitány társaságában „Három huszár” név alatt vendéglőt nyitnak a volt Zwieback-féle divatkereskedés helyiségében. Szunyogh Bandi a világháború egyik dala hőse volt, aki csodatetteket vitt véghez a 7-es huszárok élén.

Az Opreán-féle autóbusz menetrend Torda és Kolozsvár között

TORDA—CLUJ:

Délelőtt: 7.15, 8, 11 és 12 órákor.

Délután: 5 és 6 órákor.

CLUJ—TORDA:

Délelőtt: 7, és 9 órákor.

Délután: 2, 4, 6 és 8 órákor.

A bonyolult pereskedésnek érdekessége volt az is, hogy a görögkatolikus egyház a Szentszéknél is próbálkozott a szilágysomlyói gimnázium megszerzése érdekében. Osszentségéhez közelálló köröket is intervencióra óhajtotta birni arranzéve, hogy a Szent-

szék a maga hatáskörében oldja meg a problémát és a görögkatolikus egyház javára avatkozzék bele a pereskedésbe. Erre azonban Rómában nem voltak hajlandók, mert az erdélyi minorita rend igazát ott is felismerték.

Ötödször végre sikerült meghalnia

Öngyilkosságot követett el Kézdivásárhelyen a Csizmadia Ipartársulat elnökének felesége

Kézdivásárhely, július 31.

Tragikus körülmények között vetett véget életének Jancsó Jánosné, a kézdivásárhelyi Csizmadia Ipartársulat elnökének felesége. A jó módban élő uriaszony évekkel ez előtt egyetlen leányának hirtelen halála miatti fájdalmában életuntá lett és lelkibetegsége következtében már négy alkalommal kísérelt meg öngyilkosságot. Legutóbb a kut-

ba vetette magát, de sikerült még idejekorán kimenteni. Férje, aki állandó figyelemmel kísérte nejét, szombaton kora reggel a mezőre távozott, ahonnan visszatérve feleségét hálószobájában felakasztva találta. A döbbenetes hír pillanatok alatt szétfutott a városban és mindenütt nagy részvétet keltett.

Nincs más gondjuk az embereknek?

Nevada államban uifaita kivégzésimódot próbáltak ki egy gonosztevőn

Newyork, július 31.

A napokban Nevada államban megtörtént az első kénsavas kivégzés. Egy James Miller nevű gonosztevőn hajtották végre a halálos ítéletet kénssavval. — James Millert hermetikusan elzárt cellába vezették, melyben egy virágzó mandulafa kellemes illatot árasztott. Ráültették egy székre, amely alatt tartályban kénsav volt. A kénsavhoz azután komprimált ciánnátriumot vegyitettek és így képződött a kénsav, amely a halálraítéltet négy másodperc alatt megölte. Azok az orvosok, akik ennél a kísérletszámba menő kivégzésnél jelen voltak, megállapították, hogy a halálraítéltnél elsősorban a légzés ritmusa gyorsult meg, azután a lélegzetvétel elakadása volt észlelhető. A kénsav elsősorban

az iderendrendszerre és a vörös vértestekre hat. A sav hatása alatt a lebegőkicsérélődés megszűnik és beáll a bénulás. A kivégzett gonosztevő holtteste különös, karakterisztikus szogat árasztott. A szemek fénylőek voltak és a pupillák tágrameredtek. A bőrre kékes színűre változott. A gonosztevő idegközpontjai és a tüdeje vérral voltak elárasztva és a szívéregben néhány gázbolyogot találtak. Vérének a színe szinte feketén-vörös lett, de nem alvadt meg, hanem sűrű olajos folyékonyságuvá változott. A kénssavval történt első kivégzés eredményei után megvan a valószínűsége, hogy több amerikai állam is átter a halálos ítéletek végrehajtásának erre a módjára.

Rablóbanda támadta meg Konstanca villanegyedét

A fürdővendégek üldözni kezdték a rablókat és egyet le is lőttek

Konstanca, július 31.

Az elmúlt éjszaka valóságos haramiábanda támadta meg a konstancai villanegyedét. A rablók behatoltak az egyik villába, melynek lakóit lelövésesi fenyegettek meg, majd az értékek elszedése után elmenekültek. A megtámadott villa lakói fellármázták az egész villanegyedét és revolveres hajsza

kezdődött a haramiák után. A rablóknak sikerült elmenekülni, csupán egyikük maradt holtan a helyszínen. Ezt a közelharc során annyira felismerhetetlenné verték, hogy kilété tlehetetlen volt megállapítani. A hatóságok részéről erőyes intézkedést tettek a rablóbanda megfékezésére.

Már gyűlnek a laptejek

Holnap kezdődik az új tombola

Vasárnap lejárt tombolajátékunk lapfejeit már elfogadja kiadóhivatalunk. A nagyváradi olvasók részéről már tegnap jelentek számosan és a 1—20. sorszámos lapfejek ellenében kiadtuk az első tombolajegyeket.

Kérjük vidéki olvasóinkat, hogy szíveskedjenek a lapfejeket azonnal átadni bizományosainknak akik két példányban kiállított lista kíséretében ezeket nekünk beküldik és mi névre kiállított jegyeiket a bizományos útján kikézbesszük. Tekintettel arra, hogy nyolc nap áll rendelkezésre, igyekezzék mindenki. A kiadóhivatal igyekszik megkettőzött munkával feldolgozni a hatalmas anyagot.

Holnapi számunkkal kezdődik ismét az

új tombola. Ez alkalommal már 60 nyerményt adunk, főnyeremény egy értékes 6 személyes ezüst evőkészlet lesz és ezenkívül számos kellemes meglepetés a szerencsés olvasók részére. Mindenki gyűjtsön 20 lapfejet 1—20. sorszámmal és nyerhet.

Itt említjük meg, hogy legutóbbi tombolánk 2 nyerője utólag jelentkezett, akik szintén megkapták nyereményeiket. Ezek a következők:

10788 sz. Egy svájci ébresztő órát nyert Barabás Irén, Székelyudvarhely, Báthory-u. 14 szám.

3005 sz. Egy 6 személyes vizeskészletet nyert Hegyesi Gyula, Bors.

Öngyilkosságok napja Nagyváradon

A mentőket tegnap reggel 8 órakor a Nagy Sándor uccai Newyork szállodához hívták ki, ahol Nagybatola Ilonka 20 éves nő öngyilkosságot kísérelt meg. Tizenöt dózis aszpirint vett be a nő. A mentők a kórházba vitték és itt az alkalmazott gynommosás után jobban lett. Kihallgatásakor nyomorát nevezte meg öngyilkossága okául.

A Kommendáns-réten a st. Joan Katin

2 szám alatti házban tegnap délelőtt öngyilkosságot követett el Sárközi Rózsi cselédleány szerelmi bánatában. Nagy mennyiségű zsirós szódát vett be a leány és a mentők igen súlyos állapotban szállították be a kórházba. Amint az ismerősök előadásából kiderült, Sárközi Rózsának udvarolt egy fiatalember, aki nemrégiben elhagyta. A fiu hiútlenségét annyira a szívére vette a leány, hogy elkeseredésében szánta el magát az öngyilkosságra.

Súlyos ítélet a spanyolországi kommunista perben

Hat hónaptól husz esztendeig tartó fegyházat kapnak az elítéltek

Madrid, július 31.

A bacionai haditörvényszék most ítélt kezdett a 42 szindikalista fölött, akik tavaly februárban Tarrasa városában proklamáltak

a kommunizmust. A vádlottakat 6 hónaptól 20 évig terjedő fegyházbüntetéssel sújtották, négy vádlottat felmentettek.

Büntény, vagy öngyilkosság?

Meztelenül esett ki Budapesten az első emeletről egy fiatal leány

Budapest július 31.

Titokzatos körülmények között esett ki Dob-ucca egyik házának első emeleti ablakából egy fiatal leány. Az áldozat neve Végvári Boriska, aki teljesen meztelenül zuhant ki az ablakból. A mentők kórházba szállították, ahol magához tért és elmondta, hogy barátja Bierz Elemér dobta ki az ab-

lakon, aki állandóan féltékenységgel üldözte.

Bierz Elemér is kihallgatták, aki azt vallotta, hogy a lány öngyilkos akart lenni és ő megakartta ezt akadályozni, de már késő volt.

A titokzatos ügyben nagy eréllyel folyik a nyomozás.

Gyilkosság a tanyán

Agyonverte menyasszonyát a féltékeny vőlegény

Szeged, július 31.

Borzalmas szerelmi dráma történt vasárnapra virradóra Mezőhegyes közelében az egyik tanyán.

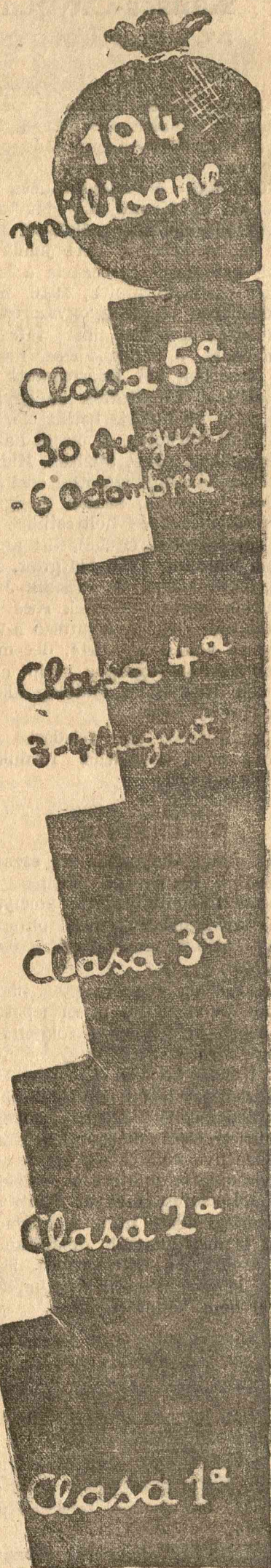
Koszó Ferenc 18 éves béresnek már rég eljegyzett mátkája volt Kocsis Eszter 17 éves leány. El is határozták, hogy a kora őszkor megtartják az esküvőt. Koszó azonban állandóan féltékenykedett a menyasszonyára. Pénteken este egy másik tanyáról egy barátja volt nála átogatóban, aki folyton bosszantotta azzal, hogy nem szereti őt az Eszter.

Amikor másnap a barátja hazament

Koszó indulatosan felelősségre vonta menyasszonyát s hivatkozott arra, hogy a barátja is azt mondotta, hogy mást szeret. A leány tiltakozott a gyanúsítás ellen, de Koszó nem hitt neki s annyira dühbejött, hogy felkapott egy hatalmas dorongot s a szoros értelmében szétverte menyasszonya fejét, aki ott a helyszínen meghalt. A gyilkos zokogva jelentkezett a csendőrségen, ahol elmondta a történeteket s azt hangoztatta, hogy nem akarta megölni a leányt, csak megkarta fenyegetni, Koszót bekísérték a szegedi ügyészség fogházába.

Már nem sok van hátra!

Még egy utolsó lépés a szerencse lépcsőjén a IV-ik osztály, melynek húzása augusztus 3-án és 4-én lesz

LOTERIA
DE STAT
PE CLASE

Felelevenednek a bádoghordóba forrasztott női hullák borzalmai

Amerikában elfogták Kiss Bélát, a cinkotai tömeggyilkost

Kansas-Cityben volt farmer álnév alatt. -- A budapesti főkapitányság megküldte az amerikai rendőrségnek Kiss Béla fényképét igazolás végett

Budapest, július 31.

Élénk emlékezetében él még a közönségnek az a borzalmas tömeggyilkosság, amelyet Kiss Béla cinkotai bádogosmester követett el.

Cinkotán a Kossuth-uca 40 számú épületben id. Kreszinszky Márton gyógyszerész házában lakott 1903-tól 1914-ig Kiss Béla bádogosmester, 1914 július 26-án bevonult katonának és bezárta a lakását. Közel két esztendő múlva, 1916. május 9-én az időközben elhalt gyógyszerész örökösei kinyitatták a lakást, mert tatarozni akarták a házat. A bádogosmester műhelye melletti fészerben hét leforrasztott bádoghordót találtak. Kinyitották az egyiket: betömött száju nő hullája került elő, a nyakára csineg volt hurkolva. A másik hat hordóban is meggyilkolt nőket találtak. Kiderült, hogy Kiss Béla házassági ígérettel csalta magához a nőket, kirabolta, azután meggyilkolta a szerencsétleneket és holttestüket bádoghordóba forrasztotta. Öt halottat agnoszkáltak Vargha Katalint, Tóth Margitot, Kukán Katalint, Tóth Máriát és Pesadik Juliskát.

Ekkor keresni kezdték Kiss Bélát, de nem találták meg. A legutolsó hivatalos értesülés az volt, hogy 1914. december 18-án a szerb fronton fogságba került és Valjevóba vitték. Kiss Bélát állítólag kiszabadították, de azóta eltűnt.

Ugy látszott, már feledésbe merül az ügy, míg most szenzációs fordulat történt ebben az ügyben.

KANSAS CITY RENDŐRSÉGE JELENTKEZIK...

Az elmúlt napokban az északamerikai Kansas-City rendőrsége jelentést küldött a budapesti főkapitányságra, amelyben közölte, hogy Kansas-Cityben elfogták Kiss Béla egykorib adogosmestert, a cinkotai tömeggyilkost.

Kansas-City rendőrsége a budapesti amerikai főkonzulátus útján lepett érintkezésbe ebben az ügyben a főkapitánysággal. A jelentésben közölte, hogy néhány héttel ezelőtt Kansas-Cityben az ottani rendőrség följelentést tettek egy idősebb, magyar származású farmer ellen. Lényegtelennek látszó üzleti elszámolásból keletkezett vita következménye volt ez a följelentés. A rendőrség vizsgálatot indított és érdeklődni kezdett a följelentett magyar származású farmer személyi adata után. A nyomozás során azt is meg akarták állapítani, mikor került Amerikába ez a farmer. Ezt azonban nem lehetett tisztán megállapítani, mert az iratai nem voltak rendben. Gyanusnak

találták a dolgot, jobban utánanéztek az előéletének és ekkor megdöbbentő értesüléseket szereztek.

Kansas-City rendőrsége különféle adatokból arra a megállapításra jutott, hogy a magyar farmer álnévén él, tulajdonképpen Kiss Bélával, a cinkotai tömeggyilkossal azonos.

TAGAD AZ ALNEVEN ELO KISS BELA

Az amerikai rendőrség azonnal kihallgatva a gyanuba fogott farmert, aki azonban a leghatározottabban tiltakozott a vád

ellen, kijelenette, nem azonos Kiss Bélával, soha életében nem látta, abban az időben, amikor a gyilkosságok történtek, ő valóban Magyarországon élt, de nem lakott Cinkotán. Az amerikai hatóságok arra kérték a budapesti főkapitányságot, hogy közöljön pontos adatokat a cinkotai tömeggyilkosság részleteiről, kérte Kiss Béla pontos személyi adatait, fényképét, személyleírását, az áldozatok nevét és az eset egész hiteles történetét, hogy az ott elfogott farmert Kiss Béla személyleírásával összehasonlíthassák.

Átadták az amerikai konzulátusnak az adatokat

A főkapitányságon azonnal hozzáfogtak a munkához, előkeresték Kiss Béla megörzött fényképét, amely nagy bajusszal, katonaruhában, puskával a vállán ábrázolja és amelyet annakidején százával sokszorosítottak és hónapokig sorozatosan jelent meg a magyarországi és külföldi lapokban. Kikeresték a bünyügyi nyilvántartó hivatalból a reá vonatkozó adatokat, ezt mind összegyűjtötték és a rendőrség megbízottja ezeket az adatokat továbbítás céljából átszolgáltatta az Északamerikai Egyesült Állam budapesti főkonzulátusának azzal a kéréssel, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket hogy Kansas-Cityben újabb adatokat közöljön és folytassa le az előzetes tárgyalásokat, hogy amennyiben szüksége mutatkozik, később diplomáciai úton megtehessek a szükséges intézkedéseket a Kansas-Cityben fogvatartott ember kiadatása iránt.

Tovább tart a bojárnyos veszekedés az elnökség körül

Botokkal verekednek, rendőrökkel védekeznek a nagyváradi ortodox zsidó hitközségben

Nagyvárad, jul. 31.

Az orthodox hitközség kebelében tovább tartanak a villongások, melyek tegnap délelőtt csaknem súlyos incidensben robbantak ki.

Mittelman Jakab ugyanis eleget tett a kolozsvári Központi Iroda határozatának és vasárnap délután annak rendje és módja szerint átadta a vezetést Motzen Sámuel hitközségi alnöknek. Tegnap délelőtt Kohn Dávid és pártjának több tagja megjelent a hitközségi irodában és követelte Motzentől, hogy a kulcsokat adják át Kohn Dávidnak. Motzen azt válaszolta, hogy ezt csakis abban az esetben teheti meg, ha a választáson

Kohn Dávid kapja meg a többséget és elnökké választják.

A Kohn-pártiak erre napszamosokat bértek a Nagypiac-téren, kiknek az lett volna a feladata, hogy botokkal felfegyverkezve

behatoljanak a hitközségi irodába és ily módon biztosítsák a Kohn-párt részére a hatalmat.

Motzen Sámuel azonban idejekorán értesítést szerzett a készülő merényletről és két rendőrszert, valamint négy rendőrt rendeltetett ki

a hitközség irodájának védelmére és így a tervezett támadás meghiúsult.

Véletlen, vagy merénylet

Felrobbant és rombadőlt Brünn legnagyobb szállodája

A romok alól még nem huztak ki halottakat

Brünnből jelentik: A város főterén épült Európa szállóban tegnap reggel háromnegyed 8 órakor irtózatos erejű robbanás történt, amely az összes környékbeli házak falait megrepsztette. A detonáció egész Brünnben hallható volt s a szálloda épülete olyan súlyosan sérült meg, hogy tartani lehet az egész épület összeomlásától. A környező házaknak nemcsak az ablakai zúzódtak pozdorjává a szörnyű robbanás következtében, hanem a falak vakolatai s mindenütt lehullottak és csak a puszta téglák meredeznek.

7 súlyos és 32 könnyebb sebesültet huztak ki a romok alól

A mentési munkálatok során eddig hét súlyosan és 32 könnyebben sebesültet szálítottak be a kórházba. Mentés közben 11 tűzoltó is megsérült.

Szerencsére a szálloda látogatottsága kicsiny volt a robbanás időpontjában és így az áldozatok száma remélhetőleg nem lesz nagy.

APRO HIRDETÉSEK

ELADÓ kis ház betegség miatt. Oradea Madár-uca 16 szám. 898

14 ÉVEN felüli leány harisnyautletben felvétetik. Kern, Szent János uca 4. 896

KIFUTÓ fut azonnal felvesz Kun, Zöldfa uca 14. 892

ALMOLNART keresünk azonnali belépésre. Weisz malom, Diószeg. Értekezni: Diószegen, vagy Oradea, Uri uca 5. 882

ELSŐSŐSZTÁLYU tűzőnők és paszpolok felvétetnek. We-Ego cipőgyár, Uri uca 14. szám 895

JÓ munkás csizmadia segédet felveszek. Pecze urca 21, Simoka. 897

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA